

Hvidovre Lokalhistorie

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab og Historiens Hus Hvidovre

27. årgang—Nr. 3— 2009



Indhold

Mindeord <i>af Poul Sverrild</i>	s. 3
Fra fynsk bondepige til overlærer i Hvidovre <i>af Ejvind Jensen og Hans Arne Jensen</i>	s. 4
Skolegang i 1960'erne <i>af Benni Dregild</i>	s. 16
Om skrivegruppen <i>af Kirsten Grundtvig</i>	s. 26
Historiens Hus nye hjemmeside <i>af Jens Josefsen</i>	s. 28
Medlemsarrangementer	s. 30
Rytterskolen	s. 32

Udgiver:

Hvidovre Lokalhistoriske Selskab

Rytterskolen
Tlf. 36473444

Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre
e-mail.: hvidovrerytterskole@mail.tele.dk
www.sitecenter.dk/rytterskolen

&

Historiens Hus

Alarmpladsen 3, Avedørelejren, 2650 Hvidovre
E-mail: lokalarkiv@hvidovre.dk
www.historienshus.hvidovre.dk

Redaktion: Poul Sverrild ansv. og Birgitte Slenes

Trykt i 500 eksemplarer

Forsidefoto: 3b, Dansborgskolen, 1963. Skolebøger. Jens Kristensen

JENS KRISTENSEN ER DØD, 90 ÅR GAMMEL

Med Jens Kristensen går en epoke bort.

Jens Kristensen var Lokalhistorisk Selskabs første formand – en post, han med begejstring, viden og foretagsomhed bestred gennem 11 år, og han blev selskabets første æresmedlem.

Jens Kristensens indsats for lokalhistorien i Hvidovre havde afsat i en kolossal viden om bygninger, veje og mennesker i Hvidovre siden 1940-erne – kombineret med en nysgerrighed og en ubetinget lyst til at virke for oplysning.

Gennem en menneskealders virke i kommunalpolitik – væsentligst som formand for teknisk udvalg – havde Jens Kristensen fået en bred berøringsflade, og sammen med hans uforlignelige hukommelse og brede kulturelle viden gav det et unikt fundament for interessen for Hvidovres historie.

Det er først og fremmest Jens Kristensens fortjeneste, at Rytterskolen i dag tjener som hjemsted for Lokalhistorisk Selskab, og det var også hans hånd og ånd, der lå bag, at Lokalhistorisk Arkiv midt i 1980

-erne fik ansat personale med faghistorisk baggrund, og at fundamentet for det, der i dag er Historiens Hus, blev lagt.

Som indvandret samsing var han en fin repræsentant for hele den generation af Hvidovreborgere, som tog del i Det tyvende Århundredes vandring fra land til by. Han demonstrerede på fornemste vis, at man både kan bevare sine gamle rødder i barndommens land og alligevel slå nye dybe rødder dér, hvor voksenlivet fører én hen.

Jens Kristensen slap aldrig kontakten med lokalhistorien, og til det sidste var han den vidende og hjælpende, når Historiens Hus søgte oplysninger.

Æret være hans minde.

Poul Sverrild

FRA FYNSK BONDEPIGE TIL OVERLÆRER I HVIDOVRE

af Ejvind Jensen og Hans Arne Jensen

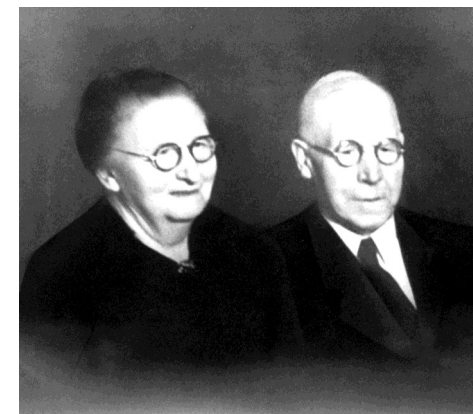
Ingeborg P. Rasmussen blev født den 6. januar 1909 og døde den 21. november 1999.

Hendes far var Johan Pedersen, født 2. november 1877, død 2. november 1975. Han stammede fra et lille husmandssted på Jersore mark, Nordfyn, men som dreng flyttede han til sin morbror Jørgen Pedersen og tante ved Søndersø Skov.

Ægteparret var barnløst, og de testamenterede deres lille ejendom til Johan.

Her traf han Ingeborgs mor Mathilde, født 27. februar 1877, og de blev gift i 1903. På dette tidspunkt overtog de ejendommen, der lå smukt ved Søndersø Skov, men jorden var bakket og én af markerne lå langt væk. Efter få år købte de derfor en mindre gård på 10 ha på Vedby Mark, Søndersø Sogn.

Her voksede Ingeborg op sammen med 6 søskende, som nedenfor er omtalt efter alder. Ingeborg besøgte ofte sine forældre og søskende under ferier. Hun fulgte tæt sine



Ingeborgs forældre

nevøer og niecer, især de som under deres uddannelse opholdt sig i København. Hendes søskende og deres børn er derfor kort omtalt i det følgende:

Marie, f. 8. maj 1904. Gift med Johannes Jensen den 2. november 1933. Ægteparret drev en ejendom på 8,5 ha tæt ved Søndersø Skov, Fyn. Børn: Helge, (Hans) Arne, Harald, Bent og Ejvind.

Anna, født 11. november 1906. Gift 8. maj 1934 med værkfører Ole Worm, senere afdelingsleder ved Kirks Telefonfabrik i Horsens. Børn: Gunhild, Birthe og Kirsten.

Ingeborg, født 6. januar 1909.

Mary, født 3. februar 1911. Gift 2. november 1933 med brøndgraver Christian Demant. Parret drev købmandsforretning og brøndgraverforretning på Egense mark ved Otterup. Børn: Tage, Erling, Jør-



Ingeborg sammen med sine brødre. Peter (til venstre) og Marius (til højre)

gen, Sonja og Ingrid.

Katrine, født 24. oktober 1912. Ugift. Døde i 24. februar 1934. Den alt for tidlige død af en elsket datter var et tab, som Ingeborgs forældre aldrig helt kom over.

Marius, født 24. oktober 1912. Landmand. Ugift. Drev til sin død den 2. oktober 1961 en mindre ejendom på Broby Mark ved Næsbyhoved Broby.

Peter, født 18. september 1917. Landmand. Peter forpagtede i

1950 ejendommen på Vedby mark af Ingeborgs forældre og købte den to år senere. Blev den 18. november 1950 gift med Kirsten, født 3. december 1925. Børn: Niels Erik, Viggo og Lars Ulrik. I 1964 solgte de ejendommen med et mindre areal og købte Teglværksgården på Vedby Mark ved Søndersø, som derefter fik et areal på 19 ha. Kirsten døde 11. juli 1997 og kort tid efter flyttede Peter ind i en pensionistbolig i Søndersø. Peter døde den 31. maj 2007.

Ingeborgs forældre Johan og Ma-

thilde købte i 1950 et mindre hus tæt ved Søndersø Kirke. Hendes mor døde 2. februar 1954. I sin lange pensionisttilværelse hjalp Johan sønnerne med landbrug, var vært for Ingeborg i hendes ferier, besøgte Ingeborg i Hvidovre og skrev erindringer til Nationalmuseet. Han døde som 98årig i 1975.

Ingeborgs skolegang

Ingeborg gik i Søndersø Kommuneskole i 7 år, hvor hun i de første 2 år blev undervist af forskolelærerinde Sigrid Westergaard og i de efterfølgende 5 år af førstelærer Niels Martinus Elling (født i 1873).

Ung pige i huset

Efter konfirmationen arbejdede Ingeborg som ung pige i huset nogle få år, bl.a. på en gård i Skovshøjrup, der ejedes af Hansig-

ne og Kamilus Rasmussen. Ingeborg bibeholdt kontakten med familien i mange år, og besøgte Hansigne efter at hun blev enke og boede i et lille hus tæt ved gården.

Seminarium i Odense

Efter præparandklasse blev hun optaget på Odense Seminarium, og bestod den 6. juni 1931 den afsluttende prøve for lærerinder i Folkeskolen.

Haraldshøj Friskole, Jerslev, Sjælland

Det var meget vanskeligt at finde et embede som lærer i 1930erne. Ingeborgs første embede var på Haraldshøj Friskole ved Kalundborg fra 8. januar 1932 til 22. oktober 1934.

Her underviste hun 25 timer om ugen og hjalp til i huset hos skole-



Klassebillede fra konfirmandforberedelse i Søndersø. Ingeborg sidder i 1. række yderst til højre, præsten er pastor Balslev

bestyrerinde frk. Ragnhild Lind. Skolen var præget af, at de kun havde begrænsede midler til rådighed.

Der blev lagt vægt på en levende undervisning. Bl.a. har vi set et billede af en klasse, der spillede Hans og Grethe. Børnenes fængsel var kæppe bundet sammen til et gitter. Billedet viser, at børnene stikker en pind ud til heksen, da hun ville undersøge, hvor fede de var blevet.

I bogen Dansk Skole-Start fra 1933-34 er der billeder af skolen og af Ingeborg.

Forholdet mellem frk. Lind og Ingeborg var godt, og de besøgte hinanden efter at Ingeborg var pensioneret og frk. Lind var næsten 90 år gammel.

Løs vikar, Odense Skolevæsen

I perioden 1. februar 1935 til 22. april 1936 fungerede Ingeborg som vikar på Vestre Skole og andre skoler i Odense og fra 22. april til 12. maj 1936 var hun vikar på Mellem- og Realskolen i Ringe, Fyn.

Før Ingeborg fik egen lejlighed i Odense boede hun hjemme hos sine forældre på Vedby Mark, ca. 12 km nord for Odense. Når der var behov for en vikar blev der ringet til en nabo, som boede 3-400 m fra hendes hjem. Derefter skulle

hun på cykel eller med rutebil til Odense. Ingeborg beskrev denne periode som meget frustrerende.

Feriekolonien "Opad", Hasmark Strand, Nordfyn

Sammen med en kollega Rigmor underviste Ingeborg på Odense Kommunes syge- og feriekoloni "Opad" ved Hasmark Strand, Nordfyn. Børnene kom fra fattige hjem i Odense og trængte til sol og frisk luft. Ud over friluft aktiviteter og badning var dramatisering af eventyr og fortællinger en populær aktivitet, især når vejret var dårligt.

Fast ansat ved Odense Skolevæsen

Lederen af Odense kommunes feriekoloni "Opad" skrev i en udtalelse: "Hun har ... vist sig at være en fortrinlig lærerinde, der underviser godt, og som har en fortrinlig måde at omgås børnene på og sørger for at holde dem beskæftiget i deres fritid...". Denne anbefaling var stærkt medvirkende til, at hun blev fast ansat som fast vikar ved Odense Skolevæsen den 1. oktober 1939. Timelønnen var 1 kr. og 51 øre i det første år, og mindstelønnen 121 kr. månedlig. I forbindelse med ansættelsen ved Odense kommunale Skolevæsen blev hendes anciennitet beregnet til 1. januar 1937.

Efter mange års uddannelse og usikkerheden som vikar var det en



Den faste stab på feriekolonien hygger sig

ønskedrøm, der gik i opfyldelse.

Kort før hun døde spurgte hendes nevø Arne: "Hvad var den største dag i dit liv Ingeborg? Hun svarede uden tøven: *Den dag, jeg blev fast ansat som lærer.*

Undervisning i Odense

I Odense underviste Ingeborg blandt andet i skolekøkken. For at dygtiggøre sig indenfor dette fag, deltog hun i Statens Lærerhøjskoles etårige Kursus til Uddannelse af Skolekøkkenlærerinder i skole-

året 1936-1937. Af udtalelsen fra kurset fremgår: "Dygtighed i at undervise: Meget flink. Evner til at lede undervisningen i et skolekøkken: Meget godt skikket".

En regnskabsbog fra dette kursus oplyser bl.a., at det var muligt at fremstille en to retters menu med ruskomsnusk og rødgrød for 30 øre pr. portion! Regnskabet omfatter brændsel for 2.5 øre.

Giftermål

Omkring 1949 blev Ingeborg gift,

men ægteskabet var en fejltagelse og efter en kort periode blev parret separeret og senere skilt. Ingeborg beholdt dog resten af sit liv efternavnet Rasmussen.

Ansættelse ved Københavns Amts Skoleråd

Ansættelsespapirerne er underskrevet af formanden for Hvidovre sogneråd Toft Sørensen. Ansættelsen var 1. august 1950. Hun blev udnævnt som overlærer den 1. august 1953. I hele sin ansættelsesperiode i Hvidovre arbejdede hun på Strandmarksskolen i Hvidovre.

Den 2. november 1970 var hun på skolen udsat for et alvorligt fald, der betød, at hun måtte holde op med at være lærer.

Lærer på Strandmarksskolen

Ingeborg havde også i Hvidovre megen undervisning i skolekøkket. En af hendes undervisningsbøger var: Blicher og Rasmussen: Lærebog i huslig økonomi. Gyldendal 17. udgave 1956.

Heri kan man på side 34 læse om at bruge hækasser, på side 36-37 om: At gøre gasapparater og gasovne rene og at pudse messing. Hvis der er brug for en gang vandgrød eller norsk øllebrød, så står opskrifterne på side 42 og 47.

Et udateret skoleskema fortæller, at hun underviste klassen 1a, nr.4 i dansk, skrivning, regning, sang, gymnastik, religion samt håndger-

ning.

Men Ingeborg var også klasselærer, bl.a. for klassen 5A, der i 1960 forærede hende to lystestager med inskriptionen: *Tak for 5 dejlige år.*

Hun havde et fint samarbejde med sine kollegaer. Bl.a. var hun med til at arrangere de årlige fester for lærerne, der tit havde et særligt tema (fx Amerika, Wien). I det store frikvarter var hun med i en gruppe, som ihærdigt prøvede at løse Politikens "Grubleren".

Bopæl i Hvidovre

Ingeborg var en af de første, der i 1950 flyttede ind i Bredalsparken på adressen Claus Pedersens Alle 25, 2.th. Her havde hun en toværelses taglejlighed med et lille køkken og to altaner. Lejligheden var meget hyggeligt indrettet. Til trods for begrænset plads kunne hun lave utrolig god og velsmagende mad i det lille køkken. Hun blev boende i lejligheden indtil 5 måneder før sin død i 1999.

Selskabelighed

Ingeborg var en god vært. Blandt hendes omgangskreds var kollegaer fra Strandmarksskolen (Asmussen, Revsbech, Raskmark, Terpager), veninder fra Fyn og nevøer og niecer, der studerede i København. Ingeborg var også en god vært for sin far Johan, som i nogle år var ledsaget af unge niecer og nevøer, der skulle se København.



Ingeborg sammen med en klasse på Strandmarksskolen

Ingeborg var kendt for at organisere selskabslege, fx *Min tekop er...; spørge lege (dyreriget-planteriget), gætte en persons navn.*

Omkring 1961 interesserede hun sig for astrologi, og fra den periode tilbød hun ofte under selskaber *at læse i hånden* (ud fra linjer i hånden kunne hun sige noget om vedkommendes skæbne).

Berømt var også hendes lange vandreture, bl.a. langs Mølleåen fra Lyngby til Dyrehaven.

Familien

Ingeborg prioriterede familien højt, og i ferierne, på nær i de uger, hvor hun deltog i udenlandsrejser, var hun på besøg hos familie i Fyn og Jylland.

Hun var også en værdsat lejlighedsdigter, og tit mestrede hun at finde nogle strofer, som kunne huskes mange år efter: Nogle eksempler:

Fra en sang til sin fars 90 års fødselsdag:

Lyt til en god historie i nordfynsk dialekt: om gæve mænd med glorie,



Lærerpersonalet på Strandmarks-skolen 1954. Ingeborg står i 2. række nr. 5 fra højre



Ingeborg i festligt lag—altid velklædt

en gammel bondeslægt,
der egens styrke, egens kraft
i vuggegade fik,
og kløverblomstens sunde saft
fik ind som moderdrik.

I en sang til Marie, hendes søster,
der bl.a. har børnebørnene Lise og
Morten, digtede hun:

Og så er der Lise og så er der
Morten
Man kan hurtigt blive fjorten

Til en nevø, der studerede i Kø-
benhavn, skrev hun:

Der kom fra Fyn en ungersvend
til kongens København,

han får sin gang blandt lærde
mænd,
doktorer med et navn.

Sprogstudier

Tidligt begyndte Ingeborg at inter-
ressere sig for sproget esperanto,
og hun var med i en forening, som
dyrkede sproget og arrangerede
rejser. Hendes bøger om emnet er
fra 1933-1950. En bibel på espe-
ranto er fra 1954.

I 1956 afholdtes Den Internatio-
nale Esperanto Kongres i Køben-
havn. Kongressen var under pro-
tektion af H.C. Hansen.

I kongressens præsidium sad bl.a.
Dr. Paul Nedergaard, der var en
international kendt plantepatolog,
og i mange år leder af Frøpatolo-
gisk Institut for Udviklingslandene
i Hellerup. Hun var i besiddelse af
beretningen fra kongressen, men
hendes navn er ikke trykt i delta-
gerlisten.

Ingeborg interesserede sig også for
engelsk. Herom vidner en bog
med engelske øvelsesstykker fra
Korsløggeskolen, Odense, trykt i
1946: "2000 Fresh words in few
hours". The Nature Method Insti-
tutes. Amsterdam, Brussels, Co-
penhagen samt heftet: "Engelsk
efter naturmetoden." Naturmeto-
dens Sproginstitut, København.

Hendes bogsamling omfattede og-
så ordbøger på tysk og fransk.



I muntert rejseselskab

Rejser

Så snart det var muligt efter anden verdenskrig begyndte Ingeborg at rejse til udlandet. Hun efterlod en rejsedagbog med billeder fra en esperanto rejse i sommeren 1948.

I Belgien købte hun en dåse med malet kaffe og en dåse med umalede kaffebønner. Til trods for, at kaffen var rationeret i 1948 næn-

nede hun ikke at bruge kaffen, og hun bevarede kaffedåserne med indhold til sin død.

En udskrift af hendes dagbog fra denne rejse er under titlen "Den første turist i Europa" ved Ejvind Jensen. Artiklen blev bragt i Hvidovre Lokalhistorie nr. 3 2008.

I 1949 gik rejsen til Frankrig, og der er også bevaret en illustreret rejseberetning fra denne tur.

En senere rejse foregik med skib i Middelhavet. For at nå skibet, der lå i en havn i Middelhavet, skulle de rejse med tog gennem Europa.

Under vejs skulle Ingeborg på toiletet. Toget holdt ved en station, og uden at Ingeborg opdagede det blev hendes vogn koblet fra. Hun skyndte sig at leje en taxa, men turen i denne blev meget lang, inden hun nåede toget med resten af rejseselskabet.

Stemplerne i hendes pas fra 1951 vidner om køb af valuta, der åbenbart skulle stemples i passet. Landene, der blev besøgt omfatter også Finland og Schweiz.

Kørekort og bil

Interessen for natur og kultur omfattede naturligvis også Danmark. Det var derfor et stort ønske, der blev opfyldt, da hun i 1963 fik sit første kørekort. Hun købte kort tid efter en bil, som førte hende og hendes venner på mange ture rundt i Danmark. I 1980erne var udflugterne ofte sammen med hendes gode ven kontorchef Martin Olsen.

Afslutning

Ingeborg nåede at samle familie og venner på 90 års dagen. Selv om helbredet voldte hende problemer blev det en uforglemmelig dag for

hende. I de sidste 5 måneder af sit liv boede hun på plejehjemmet Svendebjerghave i Hvidovre.

Ingeborg sagde ofte: Vi må snakke om de døde, så lever de iblandt os. Vi har med disse liner forsøgt at trække nogle sider frem fra vores mosters begivenhedsrige liv, som vi mindes i taknemlighed.

Hjertelig tak til de mange, som har hjulpet med oplysninger og inspireret til dette lille skrift.



Ingeborg som 81 årig. 1990

SKOLEGANG I 1960'ERNE

af skoleinspektør Benni Dregild

Jeg startede i 1. b på Dansborgskolen den 23. august 1960. Den lille afdeling af skolen var lige blevet færdig – let forsinket på grund af regeringens byggestop. Gungehus-skolen er fra samme periode, der var gang i skolebyggeriet i 60'erne. Jeg husker ikke dagen tydeligt, men har dog erindringen om spænding og usikkerhed ved at skulle forlade den trygge lille verden hjemme hos mor.

Jeg havde lige som mange andre på det tidspunkt ikke gået i børnehaven. Min mor gik hjemme, og der var masser af legekammerater i ejendommen i Beringgård. Jeg var således ikke institutionaliseret på samme måde, som børn i vore dage og skulle nu for første gang møde en anden verden.

Vi var den første årgang, der skulle starte på skolen, men elever fra Risbjergskolen og Strandmarks-skolen var blevet overført til Dansborgskolen, så man havde klasser fra 1. til 4. I klassen var der 31 elever.

Året efter ændrede det sig, da man af de fire 1. klasser dannede fem 2. klasser i erkendelse af, at de var meget store. Det er en øvelse der i

dag kun ses meget sjældent. Til gengæld lægges der ofte klasser sammen som resultat af det faldende børnetal. Høje klassekvotienter var ellers almindelige i 60'erne. Jeg kan på skolebillederne se, at den faldt lidt gennem årene, men ikke meget. I 6. klasse er der 27 elever på billedet, og mon ikke vi har været en enkelt eller to mere.

Jeg syntes, at det var en stor ny og lidt farlig verden, jeg blev kastet ind i. Der var rigtig mange klassekammerater, man skulle lære at kende. Det betød, at der var flere – nok mest piger – som blev meget perifere bekendtskaber. Selv om det kun var første etape af Dansborgskolen, der var færdigbygget, forekom skolegården mig alligevel meget stor.

En dag i 1. klasse kom jeg af en eller anden grund for sent, og jeg husker mødet med den store tomme skolegård som skræmmende – følelsen af at være forladt, at være helt alene i verden var overvældende og kun fordi en lærer havde set mig stå stortudende midt i gården, blev jeg gelejdet op til klasseværelsets trods alt trygge rammer.

I øvrigt kom jeg ikke yderligere for sent, blandt andet fordi vi skulle møde midt på dagen, da der både var formiddags- og eftermiddagshold, for at udnytte skolens kapacitet optimalt. Jeg var placeret på eftermiddagsholdet.



Lærerkollegiet 1961, Dansborgskolen. Skoleinspektør Georg Duelund ses siddende på 1. række. Til højre for ham ses Inger Olesen, Kirsten Ditlefsen, Gudrun Wörmer, Else Brøndsted. Øverst fra venstre ses Per Olsen, Jørgen Lauge Olsen, Kai Jacobsen, Sven Christensen og Salman Silberbrandt

Lærerne

På billedet af lærerkollegiet fra skolens første år – 10 personer inklusiv skoleinspektør Duelund – ser man lærerne ikklædt jakkesæt, dog ikke alle med slips, og lærerinderne iført nydelige kjoler. Det var en blanding af nye og lidt mere erfarne lærere, men alle blev tiltalt med hr. og fru og efternavn og sådan var det i hele min skoletid.

Enkelte af lærerne benyttede sig

stadig af godt gennemprøvede pædagogiske hjælpemidler såsom 'kokosnødder' (et slag oven i hovedet med den knyttede hånds knoer), men grundlæggende blev vi behandlet godt.

Da jeg lærte at læse

Jeg ved, hvornår jeg lærte at læse eller rettere sagt, hvornår det gik op for mig, at jeg havde lært at læse. Det var i en af dagene i juleferien i 1. klasse. I danskundervisning

gen havde vi bogen 'Min ABC 1'. Vi havde naturligvis så nogenlunde fulgt mønsteret med på første skoledag at lære bogstavet i, på anden dag bogstavet s – nu kunne vi allerede læse to ord – nemlig is og si.

På tredjedagen lærte vi bogstavet o, og dæleme om vi ikke nu kunne læse fire ord! Og sådan fortsatte det indtil vi kunne læse begavede sætninger som 'se en ø i en sø', 'Erik så Ida sy', 'Ida så Erik i en sø'. Sætningerne var illustreret med enkle stregtegninger, som skulle farvelægges.

Jeg kan i min gamle skolebog se, at der måske var mere teknik end forståelse indbygget i processen. Jeg har i hvert tilfælde farvet øen blå og søen brun, så illustrationen forestiller en sø på en mark. Jeg oplevede ikke aktiviteterne med læsebogen, som at lære at læse. Det var en teknisk disciplin – godt nok interessant – som alene hørte skolen til.

Da jeg en morgen i juleferien lå i min seng og kiggede i et Anders And blad, gik det pludselig op for mig, at taleboblere, som jo indtil da havde været overflødige hvide felter i tegneserierne, faktisk indeholdt ord, og at jeg kunne læse dem! De gav i øvrigt betydelig mere mening end 'Må Ida male Erik i en lo?'

Min første regnebog

'Min første Regnebog. De første 24 regnetimer til Hovedstaden Regnebog. 4. oplag.' blev brugt i vores første regneundervisning efter en nøje tilrettelagt og topstyret plan. På dette tidspunkt var undervisningen i den danske folkeskole lagt i forholdsvis stramme rammer.

I langt de fleste klasser benyttede man et lærebogssystem, som netop var tilrettelagt time for time og med gentagne og letgenkendelige elementer. Det betød næsten i praksis, at undervisningsministeren vidste hvor langt alle klasser i landet var nået i et givet fag på et givet tidspunkt, men det skabte måske samtidig en trykthed og en stabilitet, som man måske nogen gange i et vemodigt øjeblik kan savne.

Undervisningen

Jeg var heldig – skolearbejdet faldt mig ikke svært, så jeg blev glad for at gå i skole. Særligt historie var et spændende fag. Lærerne var ofte gode fortællere om end historierne måske var mere spændende end sande. Jørgen Clevins geografibog fangede også min særlige interesse og når læreren krydrede undervisning med visning af farve (!) lysbilleder eller en eksotisk 16 mm film fra Statens Filmcentral, var der om ikke begejstring så dog stor interesse fra eleverne. Faget

formning, som foregik i kælderens i en periode under Ib Brauns ledelse fangede derimod ikke min interesse, men vi hyggede os.

Sundheden

Kælderens var i øvrigt også det sted hvor vi hentede den daglige mælk, som også dengang ofte var lunken. Vi fik også en daglig vitaminpille udleveret på skolen – sundheden var i højsædet.

En gang årligt kom vi til skolelægen og blev synsprøvet m.m. Alle drenge stod i omklædningsrummet kun i ført underbukser – en oplevelse som ikke alle var lige glade for. Hygiejnen var dengang nok knap så ihærdig som i dag. Når vi kom ind til skolelægen, var han meget omhyggelig i sin undersøgelse, og undersøgte dele af kroppen, som vi ellers syntes var meget private.

Lærerpersonalet 1964/65. Dansborgskolen



Den oplevelse står dog slet ikke mål med den skræk der bredte sig, når klinikdamen fra skoletandlægen trådte ind i klassen i en ellers fredelig time. Man håbede så inderligt, at hun ikke læste ens navn op fra den liste hun medbragte. Gjorde hun det, ventede der én en grim skæbne.

Tandlægen udstrålede – for nu at sige det mildt – ikke megen venlighed over for eleverne. Han betragtede det tilsyneladende som en personlig fornærmelse, at vi havde huller i tænderne. Det forhindrede dog ikke at han angreb hullerne med en voldsomhed, der gjorde et uudsletteligt indtryk på os. Tandlægeboret var godt nok ikke pedaldrevet, men fungerede ikke med den blidhed, som nutidens gør. Lugten af overophedet metal kombineret med kvælningsanfald, når tandlægen puttede begge hæn-

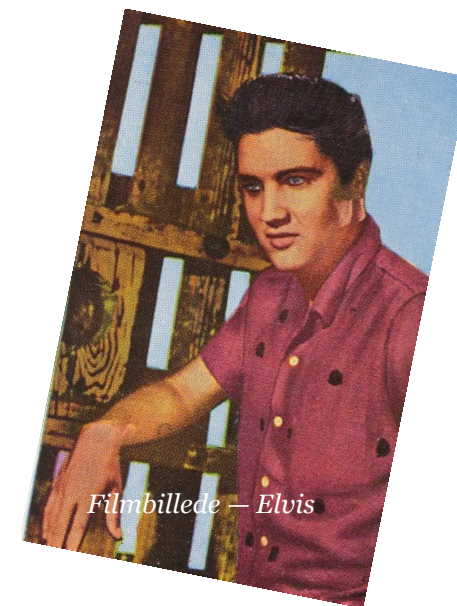
der ind i munden føjede sig til den grimme smerte, der udløstes, når han fik boret i bund.

Frikvartererne

Frikvartererne var for os, som for alle andre skoleelever, højdepunkterne på skoledagen. Vi 'hønsede' d.v.s. spillede med hønseringe – ikke de rigtige, men nogle plastik-eftersligninger, som havde udviklet sig, så ligheden med hønseringe efterhånden var forsvundet. Nu var de udformet som bogstaver, tal, dyrefigurer m.m. Vi spillede om dem og nogle var naturligvis mere attraktive end andre.

Vi spillede terra – et spil udført med fem eller seks små marmor-terninger, hvor man med en hånd skulle kaste en eller flere terninger i luften og inden terningen skulle gribes igen, med den samme hånd samle et antal andre terninger udlagt i et mønster på jorden. Vi byttede filmbilleder – billeder af kendte skuespillere, som kunne købes i pakker af 10 styk for et sikkert urimeligt beløb i forhold til produktionsomkostningerne, men vi gik meget op i at have de rigtige billeder, det gav en vis prestige.

Jeg husker ikke, at vi spillede fodbold i skolegården i de første år, måske var der ikke rigtig plads, men vi løb om kap. Under halvtaget i den ene ende af skolegården var der en – hvad vi opfattede som en ideel løbebane. Den havde den ulempe, at man ligesom i et svøm-



mebassin skulle foretage en forholdsvis brat vending når man nåede til enden af banen, for her afsluttedes halvtaget med en mur, men det forhindrede ikke, at mange frikvarterer blev brugt på at løbe frem og tilbage.

I de første skoleår stillede vi klassevis op på række i skolegården når det ringede til time. Gårdvagtten gav derefter klasserne lov til at gå til klasselokalet når de stod ordentligt. Mens vi ventede kunne vi så stå og kigge på de elever, der 'var sat til vægs' fordi de havde været indblandet i slåskamp eller på anden vis gjort sig fortjent til gårdvagtens indgriben. De stod nu oppe ved væggen og ventede på at gårdvagtten skulle uddele en passende straf for brøden. Det var oftest en irettesættelse, men kunne også være en sveder og i enkelte

tilfælde en mere korporlig afstraffelse.

Juleferie

Jeg husker sidste skoledag før juleferien som en dag med en helt speciel stemning. Der er tidspunkter i tilværelsen, hvor man synes at den ser særlig lys ud – det her var en af de dage. Foran lå en lang juleferie med store forventninger til forløbet af juleaften. De fælles juleafslutninger i gymnastiksalen var præget af højtidelighed og varme. Alle skolens elever og lærere samledes om det – som jeg husker det – kæmpestore juletræ.

Skoleinspektøren forekom netop

denne dag mere rund og mild, når han ønskede god ferie og regnelærer Olsen spillede på violin og viste sider af sig selv, som vi ikke så til hverdag. Alle elever sang af karsken bælg. Afslutningen i klassen var også speciel. De levende lys, læreren der læste sidste afsnit af december måneds juleeventyr og gaverne. Alle elever fik en trælineal, en blyant og et viskelæder og vi var glade for det! Selvom turen hjem fra skole stort set altid var et godt tidspunkt på dagen, hvor vi i smågrupper talte om dagens begivenheder, var turen denne dag også helt særlig. Det var højt klart solskin, det havde sneet og også

dengang fik det humøret til at stige et par grader og gav anledning sneboldkampe hvor det især var interessant at give en af pigerne en vasker.

Sommerferieafslutningen var ikke på samme vis forventningsfuld, da sommerferien blandt andet betød, at man i perioder kunne komme til at kede sig, da kammeraterne var taget på ferie.

Spring fra 4. til 5. klasse

I midten af 4. klasse blev jeg flyttet en klasse op. Mine lærere havde vurderet, at jeg var for kvik og ikke udnyttede mine evner godt nok.

Mine forældre lyttede til lærerne og ved juletid blev jeg flyttet op i den nye klasse. Jeg tror, at det var mere almindeligt, at man gjorde sig den slags overvejelser i skolen den gang. Om det fagligt var rigtigt at gøre det, kan jeg ikke vurdere, men ud fra en helhedsbetragtning var det ikke. Jeg blev for første gang ked af at gå i skole bl.a. fordi jeg fik nogle nye lærere, som behandlede eleverne anderledes end dem jeg havde haft indtil nu.

Specielt vores sløjdlærer var temperamentsfuld. Det var ikke den dengang meget omtalte 'sandpapirlærer', som efter sigen-



Lærerpersonalet 1966/67. Dansborgskolen



5b, 1965. Dansborgskolen

de havde gnedet en elev på kinden med sandpapir, men en ældre fodboldtræner som vidste at lære eleverne praktiske færdigheder på gammeldags vis. I en af de første timer jeg havde i sløjde, tog han en af de øvrige elevers træprodukt og kylede det tværs gennem lokalet, hvor det med stor præcision ramte kassen med affaldstræ med et brag.

Kastet blev ledsaget med diverse forbandelser af elevens manglende evner og flid. Da jeg var helt ny i faget og ikke mestrede de discipliner, som de andre havde lært i de første seks måneder, frygtede jeg at blive genstand for samme behandling, men det skete faktisk ikke. Den pågældende lærer behandlede mig pænt, men frygten sad der. Han var i øvrigt ikke den eneste lærer, der kastede med tingene. Vores matematiklærer kunne også finde på at kaste med kladdehæfterne, men da han til daglig var en venuesæl mand, var der vist ikke nogen, der frygtede ham.

Deling efter 7. klasse

Dansborgskolen var den første skole i Hvidovre, der undlod at dele eleverne efter 5. klasse, som det ellers var almindeligt, så vi blev først delt i 7. klasse. De bedste bogligt egnede kom i realklasserne mens de øvrige fortsatte i 8. og 9. klasse. Den danske folkeskolens kendetegn og styrke er at skabe

lige vilkår for alle uanset social baggrund. Det betød, at kammeratskaberne ikke så tit havde rod i hvad ens far eller mor gik og lavede til daglig. Delingen i 7. klasse betød derfor, at man i praksis mistede en del kammerater. Godt nok gik vi fortsat på den samme skole, men det daglige samvær i timerne bandt os ikke mere sammen.

Det var her, det for første gang for alvor gik op for mig, at der er en vis opdeling i det danske samfund. Delingen betød imidlertid også at man fik nye kammerater, og det var ikke så ringe endda. Der kom jo også nye piger i klassen og det var bestemt heller ikke dårligt. På trods af at jeg var et år yngre end de andre i klassen, vakte min interesse for det modsatte køn med samme hast som de øvrige drenge. Imidlertid betød aldersforskellen nok, at jeg ikke på alle områder udviklede mig parallelt med de andre drenge.

Jeg husker specielt, at der i sommerferien mellem 1. og 2. real skete bemærkelsesværdige ændringer i både udseende og opførsel for flere af mine klassekammerater. Drengene, der indtil videre havde været almindeligt borgerligt klædt med ditto frisure, mødte nu op langhårede og med sribede bukser. Det var højeste mode, selvom de i betydelig grad kunne ligne pyjamasbukser. De opførte sig også anderledes, tog på Risbjerggård

til fester og talte om hash m.m. Her lyttede jeg med undren.

At jeg ikke var med i kredsen af elever, der på denne måde gik i spidsen, og voksende udviklede sig, var imidlertid ikke kun en ulempe. Til de fester vi begyndte at holde i klassen viste pigerne en vis moderlig omsorg for mig, og da jeg var et hoved mindre end stort set alle pigerne, var det mig en ganske særlig glæde at danse kinddans, når lyset blev dæmpet!

Udlandsrejser

I den sidste del af min skoletid var vi på to udlandsrejser. Den første foregik i 7.klasse. Her var hele årgangen efter lange forberedelser på en længere rejse til England. Der havde været adskillige forældrearrangementer med det formål at samle ind til turen, ligesom undervisningen i flere fag i lange perioder havde rettet sig mod rejsen. Vi var både i Wales, Cambridge og London og fik mange gode oplevelser med hjem. Ofte er det samværet med kammerater og lærere på sådan en tur, der gør størst indtryk og huskes bedst, men også udflugterne til seværdighederne tror jeg mange af os huskede.

På det tidspunkt var det fortsat ikke almindeligt med udlandsrejser og for mange af os var det derfor en stor oplevelse. At indkvarteringen nødvendigvis var lidt sparsomt betød ikke så vældig meget andet end at det er den eneste pe-

riode af mit liv, hvor jeg har fået serveret dåsetomatsuppe hver dag. Enten om morgenen, til frokost eller aftensmad.

I 2. real var vi på en tilsvarende rejse til Tjekkoslaviet. Her husker jeg ikke, at der var den samme intense forberedelse af rejsen, men det kan meget vel have været tilfældet. Det der gjorde mest indtryk på rejsen var måske nok, at lærerne nu begyndte at betragte os som voksne og at de gav meget vide rammer for vores udfoldelser.

Jeg tror bestemt ikke, at det var vores lærere, der var særlige, men sådan var tidsånden. Det betød blandt andet, at jeg blev fuld for første gang i mit liv. Det skete på det vandrehjem/herberge hvor vi var indkvarteret. Her kunne man købe en liter øl (eller var det en halv) for 90 øre. Lærere og elever tilbragte en af aftenerne i hyggeligt selskab – og det var rigtig hyggeligt, for vi havde et rigtig godt forhold til lærerne.

Hvis eleverne ville drikke øl, var det helt OK med lærerne – og det ville vi. Adskillige af os oplevede hvordan verden blev mere festlig, kammeraterne mere åndfulde og humøret højere i takt med indtagelsen af øllet. Det var en fantastisk oplevelse. Tænk at det var så dejligt at blive beruset!

En del af aftenen gik på denne måde, men da jeg ikke havde øvet mig i disciplinen før, skete det uundgå-

elige også for mig. Pludselig blev jeg lidt svedig og svimmel og på et tidspunkt blev jeg klar over, at jeg vidst hellere måtte gå i seng. Det gik ikke så vældig godt. Jeg fik godt nok kravlet op på værelset og sat mig på min seng, men evnede ikke at tage tøjet af og inden for ganske kort tid erfarede jeg hvorfor alle ikke bare gik rundt og drak sig berusede hele tiden. Mens jeg stod og kastede op ud af vinduet,

lindede min dansklærer på døren til værelset, kiggede på mig og sagde meget venligt, at det gik over på et tidspunkt. En meget lærerig aften.

Man kan i dag undre sig over de meget frie rammer vi på den vis fik, men et langt stykke af vejen var det vel bare tidsånden der lige så stille var krøbet ind i den danske folkeskole.



OM SKRIVEGRUPPEN

af Kirsten Grundtvig

I begyndelsen af 90'erne var der i en weekend en større udstilling i Rytterskolen om gamle håndværk. Det var så vidt jeg husker i august måned i strålende solskin.

Jeg faldt i snak med en af arrangørerne Knud Weile, der fortalte om den skrivegruppe, som Det Lokalhistoriske Selskab havde sat i gang i 1990. Han fortalte, at Bernhard Andersen, som jeg udmærket kendte havde skrevet en masse, og at man gerne så nye medlemmer. Jeg fik også at vide, at man mødtes om torsdagen. Den vinter havde jeg noget andet at gå til om torsdagen, så det varede et års tid, før jeg fik meldt mig til.

På det tidspunkt skrev vi alle på skrivemaskiner, og alle møder blev overværet af Poul Sverrild, der gav os mange nyttige tips om, hvordan man skulle skrive erindringer. Det var vigtigt at datere alting, og at man skulle markere, om tingene var selvoplevede eller noget man blot havde hørt.

Bernhard Andersen havde skrevet rigtig meget om sit liv, han havde gemt rationeringsmærker og andre ting fra besættelsen. Han havde lavet en mappe til hver af sine

tre børn, han havde indtalt nogle bånd til et lokalhistorisk arkiv i Randers, hvor han kom fra, og da han også havde fortalt om sin kones død, trak han sig tilbage.

En af de andre deltagere var opvokset på Jægerspris børnehjem, og det fyldte ganske meget i hendes bevidsthed. Der er skrevet flere bøger om dette børnehjem, og der er megen forskel på børns opfattelse af deres opvækst.

Bech Nygaard, der var en kendt forfatter for 40-50 år siden skrev 'Guds blinde øje' der meget tydeligt forklarede, hvordan piger, der er opvokset udelukkende med voksne kvinder, i mange tilfælde kaster sig i armene på den første den bedste mand.

Der har været ganske mange medlemmer af skriveklubben gennem årene, nogen kom kun nogle få gange, så havde de ikke mere på hjerte.

Poul Sverrild nævnte engang, at de fleste kunne fortælle rigtig meget om deres barndom, men hvad der skete i livet senere, hørte vi ikke meget om.

Knud Weile kunne huske utrolig meget om sin barndom og dens omgivelser, han kunne huske gader og stræder og alle forretninger for ikke at tale om sin barndoms lege.

Vi har alle været meget forskellige og opvokset i vidt forskellige egne af landet og under forskellige vilkår. I 1995 fik vi alle til opgave at beskrive befrielsesaftenen i 1945.

De senere år har vi været en selvstyrende gruppe, vi mødes en torsdag i hver måned fra 13 – 15, og det er nogle af de bedste møder, jeg har været med til i hele mit liv.

Nu har vi alle computere, og er kommet vidt omkring i vort liv. Vi fem der er tilbage er over 75, og kan alle se tilbage på et langt liv,

hvor der er sket så meget, som man slet ikke havde kunnet forestille sig.

Det har jo også medført, at vi undertvejs er kommet i tanker om noget, som vore familier vil sætte pris på at læse senere hen.

Skrivegruppens næste møde finder sted 17. september, og vi ser frem til at sige velkommen til nye deltagere, der har lyst til at skrive og fortælle om deres liv enten her fra Hvidovre eller andre steder fra.

Rytterskolen – her mødes skrivegruppen. Akvarel af Lauritz Christiansen 1944



HISTORIENS HUS NYE HJEMMESIDE

- PÅ DEN GAMLE ADRESSE
WWW.HISTORIENSHUS.HVIDOVRE.DK

af webredaktør Jens Josefsen

I begyndelsen af oktober 2009 får Historiens Hus en ny langt mere indholdsrig hjemmeside. Siden vil give brugeren mulighed for at op-lev lang over 400 siders historisk materiale, der er indsamlet af både Historiens Hus og Avedøreselskabet.

Hjemmesiden er resultat af et nyt samarbejde mellem Historiens Hus og Avedøreselskabet, hvis omfangsrige hjemmeside nu fusioneres med Historiens Hus.

Hjemmesiden vil være bygget op som et leksikon, så det bliver nemt at surfe i rundt på siden og finde den information om Hvidovre og Avedøre, som brugeren behøver. Der vil være mange spændende artikler at finde og en gennemgang af flere områder, som vores hjemmeside ikke tidligere har berørt.

Siden vil for eksempel indeholde en grundig gennemgang af Avedørestuen, som Nationalmuseet ikke længere udstiller. Den vil også se på de gårde og gartnerier som har ligget i Avedøre op gennem historien, og gennemgå lidt af den politiske udvikling i kommunen.

Vi er yderligere gået i gang med, at skabe et nyt billedarkiv på hjemmesiden, og hjemmesiden vil naturligvis i fremtiden blive udbygget af museet, så det altid vil være spændende at vende tilbage og læse de seneste historier om vores nærsamfund.

Vi er naturligvis også meget interesseret i, at flest mulig bidrager med historisk materiale, der kan blive offentliggjort på hjemmesiden.

Materialet kan f.eks. bestå af: Scrapbøger eller slægtsforskning.

Gamle billeder fra Hvidovre og Avedøre, og hvis I ikke ønsker at give os dem, kan I blot låne Historiens Hus billederne en kortere periode, så scanner vi dem ind og returnerer dem med tak.

Gode nye billeder, gerne digitale, tager vi også gerne imod.

Vi modtager gerne materiale med post, via mail eller afleveret personligt. Se adresserne på vores hjemmeside:
www.historienshus.hvidovre.dk/

Vi ser frem til, at præsentere den ny hjemmeside for jer snart og håber, der vil blive mange flittige brugere, som vil få stor glæde af den. Kritik eller gode ideer til forbedring modtages gerne.



Fotos fra den nye hjemmeside: Indkørslen til Avedøre landsby (øverst) og den nu nedpakkede Avedørestue (nederst)

MEDLEMS- ARRANGEMENTER 2009/2010

Mandag den 21. september kl. 19.00 vil specialist i Slangerupbanen Georg Hansen fortsætte sin fortælling om Slangerup-Hareskovbanen i gamle dage.

Kom og hør de spændende og ofte sjove beretninger fra den lille jernbane, der i mange år prægede mange Københavneres hverdag og ikke mindst søn- og helligdage. Gennem talrige billeder genopleves lidt af den gamle stemning og hør fortællingen om, hvordan en arbejdsplads kunne se ud fra før vi fik bil.

Georg Hansen vil være kendt af adskillige gennem hans tidligere formandskab for Hvidovre Cykel Club.

Mandag den 26. oktober kl. 19.00 fortæller leder af Historiens Hus Poul Sverrild om sidste nyt fra det lokalhistoriske område.

Mandag den 23. november kl. 19.00 fortæller Annegrete Kraul og Kristine Søndergaard Madsen om "Parcelhusets pionerer".

Med afsæt i deres bog med samme titel vil de tage parcelhuskvarternes oprindelse og udvikling under behandling. Det hænger godt sammen med den fokusering, vi lokalt i Hvidovre har haft på byens udvikling.

Dette foredrag følges op af Sven Mortensen, mangeårigt medlem og bestyrelsesmedlem i Hvidovre Lokalhistoriske Selskab, der på udvalgte dage i Rytterskolen vil vise og fortælle om sit eget byggeri i 1960'erne i parcelhuskvarteret på Hvidovre Strandvej.

Mandag den 18. januar kl. 19.00 skal vi høre Jens Jensen fortælle den spændende beretning om "Havhesten, set med hovmesterens øjne". Fortællingen følges op med en 20 minutters DVD optaget under den spændende tur over Nordsøen.

Mandag den 22. februar kl. 19.00 fortæller Tom Wismann historien om Københavns Nyere Befæstning specielt om Søbefæstningen. Dette arrangementet følges op af en medlemsudflugt til Trekroner i Københavns Havn i maj eller juni måned.

Generalforsamling den 8. marts kl. 19.00
Generalforsamlingen kræver ikke tilmelding.

**BESTYRELSEN FOR HVIDOVRE
LOKALHISTORISKE SELSKAB
2009**

Formand Ole Asbjørn Petersen
Grenhusene 53
tlf. 3649 5785
-mail: 5002701@bredalsparken.dk

Næstformand Benny Riisager
Østre Kvartergade 11.st.tv.
tlf. 3678 2968
-mail: beriis@hotmail.com

Kasserer Ejvind Jensen
Paris Boulevard 22
tlf.3649 2885
-mail: brund.jensen@privat.dk

Bestyrelsesmedlem Vagn Bacher
Hvidovregade 31B,1.tv
tlf. 3648 1434

Bestyrelsesmedlem Jette Randal-Lund
Østre Kvartergade 9 st.th
tlf. 3649 0659
-mail: jrl@av2.dk

KB-medl. Allan Fredskov
Svendbjergvej 1A,1.mf.
tlf. 3649 9606
-mail: afe@hvidovre.dk

KB-medl. Kim Østerberg Bødkerpor-
ten 7 tlf.3649 6804
e-mail: ktb@hvidovre.dk

1.suppl. Lars Bo Henriksen
Hvidovrevej 402
tlf. 36784869
e-mail: larsbo@sport.dk

2.suppl. Birte Gerdes

Strandmarksvej 46, 2.th.
2650 Hvidovre
36786404 e
-mail:birtegerdes@yahoo.dk

Revisor Hubert Steffensen
Hesselbjergvej 12
3649 0963

Revisorsuppleant Inge Larsen
Berners Vænge 7. 2.tv.
tlf. 3678 4736

Forretningsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager,
Ejvind Jensen

Arrangementsudvalg :

Ole Asbjørn Petersen, Vagn Bacher,
Ejvind Jensen.

PR.og hjemmesiden:

Benny Riisager, Ole Asbjørn Petersen

Lokalhistorisk/kulturistudvalg:

Benny Riisager, Jette Randal-Lund, Lars
Bo Henriksen

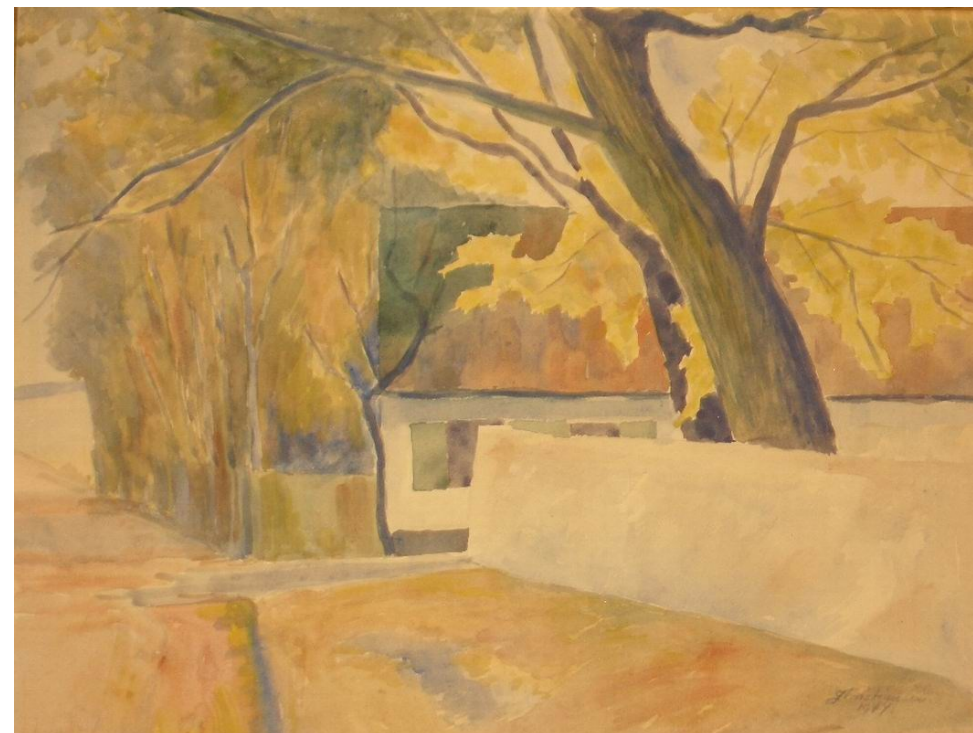
Bladredaktion :

Ole Asbjørn Petersen, Poul Sverrild, Bir-
gitte Slenes

Udviklingsudvalg:

Ole Asbjørn Petersen, Benny Riisager.
Poul Sverrild

Historiens Hus deltager i øvrigt i bestyrel-
sesmøder og i udvalgsarbejder efter nær-
mere aftale.



Rytterskolen med kirkegårdsmuren. Rytterskolen var oprindelig skole for børnene i Hvidovre 1722-1910. I dag mødested for skrivegruppen, slægtsforskere og foreninger. Der er ofte udstilling af malerier, akvareller og tegninger i den gamle skolestue.

Akvarel af Lauritz Christiansen 1944.